

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
המחלקה לפוליטיקה וממשל
מבוא ליחסים בין-לאומיים
קורס שנתי תשפ"ד
סמסטר ב' – העולם אחרי המלחמה הקרה

מרצה: ד"ר זיו רובינוביץ

דוא"ל מרצה: zivrubin@post.bgu.ac.il

מתרגלים: נעמה גיאן וירדן קלר

כיתה: בניין 72, חדר 502

ימי ושעות שיעור: רביעי, 14:15 – 15:45

שעת קבלה מרצה: 16:00 – 17:30 בחדר 642 בבניין 72 (או שיחת זום בתיאום מראש)

תכני הקורס בסמסטר ב' הם המשך של מה שלמדתם בסמסטר א'. בסמסטר זה נחקר תופעות בולטות ביחסים הבינ"ל ב-35 השנים האחרונות (מאז תום המלחמה הקרה) וניישם תאוריות שלמדתם בסמסטר א' על תופעות אלו.

תיאור הקורס: קורס זה נועד להכיר לכם את תחום היחסים הבין-לאומיים באמצעות דיון וכלים תיאורטיים, היסטוריה וסוגיות בנות-זמננו. האירועים הדרמטיים של השנים האחרונות, בהם מגפת הקורונה, משבר האקלים, המלחמה המתמשכת באוקראינה, מלחמת ישראל-חמאס, והמאבק בין ארצות הברית לסין, יעסיקו אותנו במסגרת הקורס. במהלך הקורס נלמד את מושגי היסוד, הגישות השונות במחקר המדעי של היחסים הבין-לאומיים, התמורות ההיסטוריות והשפעתן על התחום, והאתגרים המרכזיים של העולם בעידן הגלובליזציה. נתחיל את הקורס בהכרת התיאוריות המרכזיות והגישות המחקריות של הקורס. בחלק הזה של הקורס נלמד את המבנה הפוליטיקה העולמית, השחקנים המרכזיים, שאלת הביטחון, התיאוריות המסבירות את המציאות העולמית. מקומן של סוגיות אתיות ופילוסופיות, דיפלומטיה וקבלת החלטות, ותפקידם של מוסדות בין-לאומיים. חלקו השני של הקורס יתמקד בעולם היחסים הבין-לאומיים של אחרי המלחמה הקרה ובשאלות של יחסי העוצמה, מעמדן המשתנה של מדינות ומוסדות בין-לאומיים, הגדרות חדשות של בטחון, אתגרים חדשים וחדשים פחות כמו איכות סביבה, נשק גרעיני, הגירה בין-לאומית וטרור גלובלי. מטרת הקורס להכיר לכם את המושגים והתיאוריות, להקנות חשיבה ביקורתית לסוגיות של יחסים בין-לאומיים וכלים להבנה וניתוח של המציאות בת-זמננו.

מבנה הקורס: הקורס מחולק להרצאות, תרגולים וקריאה רציפה של המאמרים השונים. שלושת חלקי הקורס משלימים זה לזה. מטרת השיעורים לתת פרספקטיבה רחבה יותר של הסוגיות בהן נדון, התרגילים יתמקדו בנושאים ספציפיים יותר ובמאמרים, אם כי (שוב) לא יהיו תחליף לקריאה.

היערכות מחודשת: אנחנו חווים שנה אקדמית שאינה דומה לשום שנה שקדמה לה, ובהתאמה, אנחנו בונים את הקורס במטרה שיותאם לכל המשתתפות והמשתתפים, באשר יהיו.

- א. לפני הכל, צוות הקורס ואני מחויבים לעשות כל מה שאפשר ונדרש על מנת שכל אחד ואחת מכם יוכל לסיים את הקורס בהצלחה. כל בעיה שמתעוררת אנא פנו ישירות אליי או לצוות הקורס.
- ב. השיעור גם יפתח בזום עבור מי שלא יכולים להיות בכיתה.
- ג. התרגילים יתקיימו כסידרם בקמפוס, לסטודנטים שמנועים מלהגיע לקמפוס – יועמדו לרשותם שעות פרטניות או עם המתרגלים של הקורס או עם מרצי הקורס. עדיפות תינתן למגויסים ולמפונים/נפגעים.
- ד. ההרצאות המוקלטות יהיו על האתר של הקורס במודל, ויהיה ניתן לצפות בהן בכל זמן במהלך שנת הלימודים.
- ה. מטלת הסיום תתקיים במתכונת של עבודת בית שתוגש תוך 24 שעות.
- ו. כמו בשאר קורסי המבוא, ניתן להשלים את חובות הקורס ולקבל את מלא הנק"ז עד 30 בספטמבר 2024.

מודל

חומרי הקריאה של הקורס וחומרים נוספים ימצאו באתר המודל, מסודרים על פי נושאים ובהתאם לתוכנית הלימודים שלמטה. במידה ויש הבדל בין המודל לסילבוס, החומרים במודל הם המחייבים.

חומרים נוספים שיהיו לכן/ם לעזר

במהלך השנה שעברה הקלטנו מספר סרטונים קצרים, בהפקה חיצונית ובאיכות גבוהה, המבהירים חלק ממושגי הקורס. הסרטונים יהיו במודל לרשותכן/ם

סדרת ההסכמים (פודקאסטים) בהגשת פרופ' גיא בן-פורת על המלחמה בעזה בהקשר של היחסים הבין-לאומיים זמינה להאזנה בכל עת בספוטיפיי תחת "הקול פוליטי".

דרישות הקורס :

א. 2 עבודות קצרות כל סמסטר (30%)

ב. עבודת בית (70%)

הציון הסופי יהיה ממוצע הציונים הסמסטריאליים.

אתיקה והתנהגות

הקורס ביחסים בין-לאומיים, כמו קורסים אחרים בפוליטיקה, עוסק מטבעו בסוגיות השנויות במחלוקת ולא יימנע מכך.

קריאה והבנה של המאמרים, כמו גם של תכני ההרצאות, אינה מחייבת להסכים עמן ובכל מקרה ציון הקורס ייקבע על פי הבנת החומר ויכולת הניתוח, לא העמדה האישית-פוליטית.

בדיונים בהרצאות ובתרגילים אין מניעה מהבעת עמדה כל עוד הדיון מתקיים בשפה ראויה, תוך כבוד הדדי כמתחייב.

העבודות שיוגשו בקורס יהיו אישיות ומקוריות (קרי, ייכתבו בידי התלמידים עצמם). בכל מקרה של קושי או אי הבנה, הנכם מתבקשים לפנות למתרגל או למרצה הקורס. אין מקום להעתקה ועבירות העתקה יטופלו בחומרה.

תכנית הלימודים וחומרי הקריאה (ייתכנו שינויים במהלך הקורס)

שימו לב שחלק מחומרי הקריאה מסומנים כקריאה נוספת. הם אינם בגדר חובה אלא העשרה.

שיעור 1 – 2 : עלייתה ושקיעתה של ההגמוניה האמריקאית ושיבת התחרות המעצמתית

Alexander Cooley and Daniel H. Nexon, "How Hegemony Ends: The Unraveling of American Power," *Foreign Affairs* 99, no. 4 (2020): 143-156.

Joseph S. Nye, Jr., "Is the American Century Over?" *Political Science Quarterly* 130, no. 3 (2015): 393-400.

Richard Haass, "The Age of Unipolarity: What Will Follow US Dominance?" *Foreign Affairs* 87, no. 3 (2008): 44-56.

שיעור 3 : הסדר הבין-לאומי הליברלי ואתגריו

G. John Ikenberry, "The End of Liberal International Order?" *International Affairs* 94, no. 1 (2018): 7-23.

Michael Cox, "The Rise of Populism and the Crisis of Globalization: Brexit, Trump and Beyond," *Irish Studies in International Affairs* 28 (2017): 9-17.

James M. Goldgeier and Joshua R. Itzkowitz Shiffrin, "Evaluating NATO Enlargement: Scholarly Debates, Policy Implications, and Roads Not Taken," *International Politics* 57, no. 3 (2020): 291-321. **קריאה נוספת**

Daniel F. Wajner and Philip Giurlando, "Populist Foreign Policy: Mapping the Developing Research Program on Populism in International Relations," *International Studies Review* 26, no. 1 (2024): viae012. **קריאה נוספת**

שיעור 4 : אתגרי העידן הגלובלי – מלחמות אזרחים והתערבות הומניטרית

Mehmet Gurses and T. David Mason, "Weak States, Regime Types, and Civil War," *Civil Wars* 12, no. 1 (2010): 140-155.

Jon Western and Joshua S. Goldstein, "Humanitarian Intervention Comes of Age: Lessons from Somalia to Libya," *Foreign Affairs* 90, no. 6 (2011): 48-59.

קריאה נוספת: ירון סלמן ואחרים, סימפוזיון: הגנה על אזרחים בסכסוכים תוך-מדינתיים: מורכבות, אתגרים ודרכי התמודדות (הרצליה): בית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה, המרכז הבינתחומי הרצליה, מרץ 2016).

שיעור 5: אתגרי העידן הגלובלי – טרור ומלחמה בטרור

Audrey Kurth Cronin, "The 'War on Terrorism': What Does it Mean to Win?" *Journal of Strategic Studies* 37, no. 2 (2014): 174-197.

מרק יורגנסמאייר, "טרור בשם האלוהים," *מדינה וחברה* 2, 2 (2002): 248-241.
קריאה נוספת: שלמה עוגן גולדמן, טרור – בין מיתוסים למציאות (תל אביב: רסלינג, 2019), 63 – 79 ו-83 – 107.

שיעור 6: אתגרי העידן הגלובלי – כלכלה פוליטית בינ"ל, אנרגיה

Douglas A. Irwin, "The Truth about Trade: What Critics Get Wrong about the Global Economy," *Foreign Affairs* 95, no. 4 (2016): 84-95.

Daniel Yergin, "A Brief History of Energy: Where We've Come from and Where We're Going," *Georgetown Journal of International Affairs* 14, no. 1 (2013): 77-82.

Jason Bordoff and Meghan L. O'Sullivan, "The Age of Energy Insecurity: How the Fight for Resources Is Upending Geopolitics," *Foreign Affairs* 102 no. 3 (2023): 104-119.

קריאה נוספת: תומס אוטלי, כלכלה פוליטית בין-לאומית (רעננה: למדא, האוניברסיטה הפתוחה, 2021), פרק 1.

שיעור 7: אתגרי העידן הגלובלי – אי שוויון, עבודה והגירה

אריה קצוביץ, "גלובליזציה ועוני: קשרים אפשריים והשלכות ביחסים בין-לאומיים," *פוליטיקה* 18 (2008): 107-115.

Fiona B. Adamson, "Crossing Borders: International Migration and National Security," *International Security* 31, no. 1 (2006): 165-199.

Susan E. Rice, "Poverty Breeds Insecurity" in Lael Brainard and Derek Chollet (eds.) *Too Poor for Peace? Global Poverty, Conflict, and Security in the 21st Century* (Washington, DC: Brookings Institution Press, 2007), 31-49. **קריאה נוספת**

Michael Samers, "Migration," in John Agnew, Virginie Mamadouh, Anna J. Secor and Joanne Sharp (eds.), *The Wiley Blackwell Companion to Political Geography* (Chichester, UK: Wiley Blackwell, 2015), 478-492. **קריאה נוספת**

שיעור 8: אתגרי העידן הגלובלי – סביבה, בריאות ומוזון

Mark A. Bucknam, "Climate Change and National Security," *Comparative Strategy* 42, no. 2 (2023): 187-226.

Kaete O'Connell, "Breadlines and Banana Bread: Rethinking Our Relationship with Food in the Age of Covid-19," *Diplomatic History* 45, no. 3 (2021): 556-563.

Marc-William Palen, "Pandemic Protectionism: Revisiting the 1918 'Spanish' Flu in the Era of COVID-19," *Diplomatic History* 45, no. 3 (2021): 571-579. **קריאה נוספת**

Jessica Tuchman Mathews, "Redefining Security," *Foreign Affairs* 68, no. 2 (1989): 162-177. **קריאה נוספת**

שיעור 9: יחסים בין-לאומיים – מבט פמיניסטי, מבט דתי ומבט מהדרום העולמי (פוסט-קולוניאליזם)

Laura Sjoberg, "Introduction to *Security Studies: Feminist Contributions*," *Security Studies* 18, no. 2 (2009): 183-213.

Mine Nur Küçük, "Postcolonial Approaches in International Relations," in M. Kürşad Özekin and Engin Sune (eds.), *Critical Approaches to International Relations: Philosophical Foundations and Current Debates* (Leiden: Brill, 2022), 157-174.

Daniel Philpott, "The Religious Roots of Modern International Relations," *World Politics* 52, no. 2 (2000): 206-245. **קריאה נוספת**

קריאה נוספת: דניאלה שנקר-שרק, "מיליטריזם ומשא ומתן: הערכה מחודשת של קמפ-דיוויד 2 מפרספקטיבה מגדרית," *פוליטיקה* 19 (2009): 61 – 79.

שיעור 10: אירופה – מיבשת מסוכסכת ליבשת מאוחדת?

מרצה: ד"ר הילה זהבי

נא לקרוא לשיעור: הצהרת שומאן (תרגום לעברית מופיע במודל)

או באנגלית: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en

Christine Nissen and Jakob Dreyer, "From Optimist to Sceptical Liberalism: Reforging European Union Foreign Policy Amid Crises," *International Affairs* 100, no. 2 (2024): 675-690.
Veronica Anghel, "Together or Apart? The European Union's East-West Divide," *Survival* 62, no. 3 (2020): 179-202. **קריאה נוספת**

שיעור 11: סיכום – מבט על היחב"ל כיום ובעתיד
ציארלס ווי קגלי ושאנון לי בלאנטון, פוליטיקה עולמית: מגמות ותמורות, מהדורת 2014 – 2015 (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2016), פרק 15.
Samuel P. Huntington, "The Clash of Civilizations?" *Foreign Affairs* 72, no. 3 (1993): 22-49.
או בעברית: סמואל פי הנטינגטון, "התנגשות הציביליזציות," תכלת 9 (2000), 129 – 157.
Francis Fukuyama, "The End of History?" *The National Interest* 16 (Summer 1989): 3-18.

שימו לב: ייתכנו שינויים בסילבוס במהלך הסמסטר, בכפוף להודעה.